

Entrevista a Enric Senabre

«La democràcia, sense educació democràtica, no existeix»

La imatge que es té d'uns joves apàtics i desinteressats per la política no és del tot certa. Si més no, no és del tot justa, ja que tampoc els adults mostren massa interès per la cosa pública. I el moment actual que viu la política tampoc no contribueix a sembrar-hi inquietuds ni vocacions. Contra els obstacles i contra els prejudicis s'enfronta Enric Senabre, professor d'Ètica i Filosofia de l'IES Escultor Francesc Badia de Foios, que acaba de publicar *Política per a joves inquiets*, un manual de primeres orientacions en el món de la política en tots els seus nivells: l'institucional, el participatiu i el cívic més elemental.

Manel Marí

© Miguel Lorenzo

En un moment que el desprestigi de la política ha arribat a quotes altíssimes, vostè encoratja els joves a fer política. No sembla una tasca senzilla.

No ho és. De fet, és anar contracorrent o, fins i tot, una bogeria escriure un llibre sobre política en aquest moment de descrèdit. I més encara per a joves, que passen per ser els més apolítics. Però potser és per això que cal encoratjar-los. El descrèdit beneficia una concepció de la política institucionalitzada, d'altres esferes, amb molt poca participació popular, que deixa que els ciutadans visquen com vulguen, però que dóna poc marge en la gestió política del dia a dia. O fiquem mà a la participació política de veritat o les democràcies, tal com estan concebudes a Occident, corren el risc de convertir-se en sistemes purament formals.

Què ha de ser la política per als joves?

Jo deslligaria la política de les decisions més institucionals i la deixaria en una acció conscient dirigida a millorar l'entorn immediat. En el llibre distingisc tres sentits de la política: un de més institucional, un de més participatiu i un altre que està més lligat amb el civisme. El sentit intermedi, el de la participació en associacions d'estudiants, de treballadors, o, per exemple, en col·lectius per organitzar concerts de música en valencià, és el que permet vincular la gran política, tan llunyana, amb el civisme. La política per a joves inquiets és aquesta participació social des de l'activitat més immediata en la qual et desenvolupes, sia estudiar, treballar, cantar, escriure...

Es parla d'una joventut desmobilitzada, presentista, de generacions X... Quin tipus de política podem esperar en el futur?

És cert que, si mires les dades, el 40 o 50 per cent dels joves diuen que no els interessa la política. Però si aquesta pregunta la fas als adults t'eixirà

potser el 60. En el fons, és la joventut de la societat en què vivim, una societat que no els ha ensenyat a participar. I, malgrat això, són probablement més polítics del que hem volgut que siguin. També hi ha molts tipus de joves. Quin tipus de política ens espera? Jo vull creure que millor que l'actual. Possiblement, el moment que vivim ara és el més despolititzat de la història recent.

El títol del llibre fa referència als joves inquiets. Tan sols als inquiets?

Considere, d'entrada, que l'adolescència és una etapa d'inquietud per definició. Però sí, va dirigit a un públic molt ampli. Fins i tot massa ampli, perquè hi haurà coses que un sector de joves interessats ja les sàpiguen, per exemple, quan faig un repàs dels partits polítics i com els ubiquem en l'eix esquerra-dreta, cosa que cap llibre de política no ha fet mai. Hi ha altres capítols, en canvi, que aprofundeixen més i que poden satisfer millor aquest sector.

Com veu la participació juvenil en el teixit associatiu, en concret en les associacions d'estudiants?

Doncs està malament, com ho està tota la participació ciutadana. Com passa amb les associacions de pares i de mares, que són uns pocs els que tiren del carro. A les ONG o a les associacions cíviques, la cosa millora un poc. Però cal molta més participació. Tenim una ciutadania poc estructurada, manca un teixit social travat. En una part del llibre dic una cosa fonamental: no fa falta que tots participen en tot. Si cadascú participa només en un sector, el que més li agradara, la societat estaria més estructurada. Però el problema és que hi ha molta gent que no participa en cap.

Recentment, al món hi ha hagut canvis radicals en què Internet i les xarxes socials han tingut un protagonisme extraordinari. Quin impacte poden tenir les noves

«Es tracta de donar una orientació estructurada per tal que els joves pensen per ells mateixos. Però es veu que hi ha gent a qui molesta, o els fa por, que els joves pensen»

tecnologies entre els joves en una democràcia ja consolidada?

Els joves estan pràcticament tots en les xarxes socials. Per aquesta via és relativament fàcil accedir a una sèrie d'informacions i d'organitzacions que mobilitzen a través de Facebook i d'altres xarxes. I mantenen els joves alerta. Després, hem de saber en què es pot traduir això. No és una participació suficient, però sí que pot ajudar a vehicular i a articular aquests col·lectius i pot tenir efectes beneficiosos.

Al text fa ús constantment de referències a Harry Potter, a Obrint Pas o als Simpson. Ha fet més atractiva la lectura?

Fer servir a classe Obrint Pas és un gest de complicitat a un tipus de jove més implicat. Si hi ha un programa que miren quasi tots els joves és Els Simpson. I Harry Potter, si no l'han llegit, tenen les pel·lícules. La meua intenció és que aquests referents siguin els punts on fixar la idea per després construir una mica més. Quan utilitzes la televisió o la música a l'aula, la classe es converteix en un element molt més dinàmic i amb més participació. Després, fer el *transfer* entre aquesta cosa tan quotidiana i una qüestió més abstracta és el treball del professorat.

Sovint escoltem que la diferència entre esquerres i dretes ha perdut sentit al segle XXI. Què en pensa, d'això?

Al model neoliberal li interessa que es perden les diferències partidistes.

Enric Senabre és professor d'Ètica i Filosofia a l'IES Escultor Francesc Badia de Foios.

Enric Senabre

Política per a joves inquiets

Col·lecció «El Nord»,
Edicions Bromera,
València, 2011, 213 p.

Això no vol dir que no existisquen. Cal tenir clar on està l'esquerra i on està la dreta. No dic que les coses siguen com en el segle XIX, però sí que hi ha una orientació política, econòmica, social, pública, d'esquerres, i una altra de dretes. En tot cas, una de les característiques dels joves d'avui és que no combreguen al cent per cent amb una ideologia. Als anys 60 i 70 ser d'esquerres era ser antinuclear, ecologista, feminista... era un *pack*. Això ha canviat molt i és positiu, perquè pot partir d'una reflexió més personal. Determinats aspectes poden ser d'esquerres o de dretes, però si els joves no els veuen com a propis, no els accepten.

Vostè defensa la necessitat de mantenir els valors de la llibertat, la igualtat i la solidaritat. Quina és la vigència d'aquests valors entre els joves?

Malgrat que molta gent ha anunciat ja la fi de la modernitat i la caiguda dels valors il·lustrats, pense que cal reivindicar-los, perquè són la base de la nostra democràcia. I als joves no

els resulten llunyans, ni de bon tros. Els assumeixen. Es tracta també que els educadors lluitem per mantenir-los; no es mantenen sols. És clar que van modificant-se a cada generació, però impartir aquests valors com a base és important per mantenir una societat democràtica amb vigor.

Què es pot fer des dels centres educatius per fomentar l'interès dels joves per la política?

S'han de fer moltes coses. Hi ha una sèrie d'assignatures de l'àmbit de la ciutadania amb què hem d'ensenyar als nostres alumnes una competència fonamental, que és la competència social i ciutadana, que els habilitarà per participar en la vida pública. La democràcia, sense educació democràtica, no existeix, es mor. Ara bé, ho hem de tenir clar. L'educació ciutadana no la donem només en l'escola. Els polítics en la televisió eduquen més que un curs sencer, i els mitjans de comunicació eduquen, i la família educa, evidentment. L'escola ha de donar una formació bàsica, general, uns mínims

que permeten la convivència. Perquè sense aquests mínims, la democràcia no s'articula. Si cadascú va als seus propis mínims morals, el que crearem són guetos.

Vostè i Rosa Sanchis formen el Col·lectiu Baubo, que ha publicat estudis sobre adolescència i sexualitat. Sexualitat per a adolescents, política per a joves... Sembla que respon a aquella cèlebre màxima de «Algú ho havia de dir!»

Són d'aquestes activitats que sembla que no s'han d'ensenyar, que s'aprenen a soles. Però no és cert. Un no s'ensenyava. S'ensenyava informalment i, per tant, de forma desordenada, caòtica, amb molts estereotips i prejudicis, i el resultat no sol ser bo. Ja ho vam veure amb el tema de la sexualitat. Però no es tracta de donar uns continguts. Al contrari, es tracta de donar una orientació estructurada per tal que els joves pensen per ells mateixos. Però es veu que hi ha gent a qui molesta, o els fa por, que els joves pensen. ■